

SÜREK Alevilik – Bektaşilik ve Kültür Araştırmaları Dergisi, Sayı 2, 2024

E-ISSN: 3023-5529

Editörlerden

Hacı Bektaş Veli Araştırma ve Uygulama Enstitüsü tarafından, Alevi-Bektaşî inancına, kültürüne dair çalışmalara bilimsel açıdan hizmet etmek için okuyuculara sunulan SÜREK Alevilik – Bektaşilik ve Kültür Araştırmaları Dergisi, akademik araştırmaların uluslararası görünürlüğünün artırılması amacıyla 2023 Aralık 1. sayısıyla yayın faaliyetlerine başlamıştır. 2. sayısını çıkarmanın mutluluğunu yaşadığımız SÜREK Alevilik – Bektaşilik ve Kültür Araştırmaları Dergisi, 1. sayıdan sonra “Eurasian Scientific Journal Index ve Academic Resource Index ResearchBib” gibi uluslararası dizinlerce taranması araştırmacıların ilgisini üzerine çekmesini sağlamıştır.

Dergimizde Alevilik – Bektaşilik araştırmaları alanında güncel konu ve yaklaşımlara yer vermesini, genç araştırmacıların akademik çalışmalarına uluslararası alanda imkân sunulmasını bir misyon ve vizyon olarak kabul etmiş bulunmaktayız. Dergimiz her sayısında olduğu gibi bu sayıda da kendi alanlarında bilim camiasına ve literatüre katkı sunacak değerli araştırmacıların makaleleriyle yayın hayatını sürdürmektedir. Yine siz kıymetli okuyucularımızın da teşvikiyle önümüzdeki sayılar için daha da güçlü bir biçimde yolumuza devam etmeyi planlamaktayız.

Dergimiz 1. sayıda olduğu gibi 2. sayıda da Alevilik-Bektaşilik ve kültür alanında bilim camiasına ve literatüre katkı sunacak değerli araştırmacıların makaleleriyle yayın hayatını sürdürmektedir. Yine siz kıymetli okuyucularımızın da teşvikiyle önümüzdeki sayılar için daha da güçlü bir biçimde yolumuza devam etmeyi planlamaktayız. SÜREK Alevilik – Bektaşilik ve Kültür Araştırmaları Dergisi'nin 2. sayısı “6 araştırma makalesi” ve “1 kitap kritiğinden” müteşekkildir.

Dergimizin bu sayısının ilk makalesi Dr. Bülent Keleş tarafından kaleme alınan “The History of The Alevis in Germany, Which Began in 1961” adlı makale oluşturmaktadır. Keleş bu makalesinde, yurtdışı işgücü göçüyle birlikte Alevilerin Almanya'ya göç ettiğinde 1961 yılından itibaren orada başlayan Alevilerin tarihinin oluşmasından bahsetmiştir. Bu bağlamında çalışmada,

Alevilerin 1980’li yıllara kadar kendi inançlarını ifade etmekte çekimser davrandığı, dinî kimlik ekseninde 1980’li yıllarda ilk defa bir kurumsallaşmanın olduğu, ardında “Köln ve Çevresi Hacı Bektaş Veli Kültürünü Tanıtma Derneği” kurma girişimi gibi birçok hususla ilgili bilgi verilmiştir. Yine 1989’daki “Alevi Kültür Haftası” ve daha sonra kurulan “Alevi Kültür Merkezileri” politik kimlikli Alevilerce örgütlendiğini belirtmiştir. Keleş nitel araştırma yöntemiyle kaleme aldığı bu makalesinde “dede merkezci” ve “kültür merkezci” olarak ayrılan Alevilerin Almanya tarihini genel hatlarıyla analiz ederek Alevilerin Almanya’daki modern dönem tarihine ışık tutmayı hedeflemiştir. Söz konusu çalışma bu bağlamda Almanya’da yaşayan Aleviler hakkında araştırmacılara ışık olacaktır.

Dr. Elif Yıldızlı’nın kaleme aldığı “Forms and Formats of Religious Knowledge Transfer. On the Development of the Travelling Concept in the Horizon of the Multiple Translation of Alevism” başlıklı makalesi, bu sayısının ikinci araştırma makalesidir. Yıldızlı ilgili çalışmasında gezgin (seyahat) bilgi kavramını özellikle Aleviliğin çoklu tercümesi örneğinde kullanarak bazı kavramsal düşünceleri sunmuştur.

Dr. Öğr. Üyesi Kibar Taş tarafından kaleme alınan bu sayısının üçüncü makalesi olan “Tunceli/Dersim’de Kartala Verilen Manevi Değerin Kökeni” adlı çalışmasında Tunceli/Dersim’de yaşayan Alevi zümrelerin kartala vermiş olduğu değer analiz edilmiştir. Bu araştırmada kartala verilen manevi değer dayandığı, henüz yazıya geçmemiş bazı hikâyeler hakkında bilgi verilerek geçmişe ait sözlü anlatıların yazıya geçirilerek kaybolması engellenmeye çalışılmıştır. Taş yapmış olduğu çalışmasında, yöredeki Aleviler arasında kartalın görünen maddi değerinin yanında manevi değerinin de olduğu sonucuna ulaşmıştır. Günümüzde bile Tunceli’de göklerin hâkimi olarak kabul edilen kartala verilen değeri bu çalışmayla bir kez daha görmüş oluyoruz.

Dr. Öğr. Üyesi İhsan Koluvaçık tarafından kaleme alınan bu sayısının dördüncü makalesi olan ““Bir Ses Böler Geceyi” Filminde Geleneksel Aleviliğin İzleri” adlı çalışmada, Alevi-Bektaşî zümreler ve inanç sisteminin Türk sinemasındaki temsilini “Bir Ses Böler Geceyi” adlı film özelinde inceleme yapılmıştır. 2011 yılında yönetmen Ersan Arsever tarafından Ahmet Ümit’in aynı adlı romanından uyarlanan “Bir Ses Böler Geceyi” filmi özelinde Aleviliğin geleneksel formunun beyaz perdede ele alınma biçimi, Foucaultçu söylem analizi yöntemiyle ele alınmıştır. Koluvaçık, “Bir Ses Böler Geceyi” adlı filmi inceleme neticesinde filmde yönetmenin geleneksel Aleviliğe dair ortaya koymuş olduğu imgelerin sorun içerdiği sonucuna ulaşmıştır.

Bağımsız araştırmacı Cem Onar tarafından kaleme alınan bu sayının beşinci makalesi olan “Alevi Bektaşî Toplumlarında Keramet İnanıcı ve Dinî Öğretilerin Devamlılığına Katkısı: Tokat/Zile

Örneği” adlı çalışmada, keramet inancının günümüzde Tokat’ın Zile ilçesinde yer alan yeni kuşak Alevi-Bektaşî inancına sahip bireylere nasıl aktarıldığı analiz edilmiştir. Bu çalışmayla yazar tarafından incelenen kerametlerin içerikleri ve motiflerinin kaynağı araştırılmıştır. Ayrıca söz konusu kerametlerin dinî ve sosyokültürel hayattaki anlam ve önemi üzerinde detaylı bir şekilde durulmuştur. Onar, yapmış olduğu saha çalışmasında, keramet inancının günümüzde de hâlâ güncel olduğu ve toplumda önemli bir yerinin bulunduğu, kerametlerin dinî ve kültürel yaşam içindeki yerinin ve etkisinin devam ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Dr. Toğrul Atabay tarafından kaleme alınan “Safevi Tarikatının İlk Türkçe Kaynaklarından ‘Akā’id-İ Evliyā’-İ Seb’a” çalışma, bu sayının altıncı makalesini oluşturmaktadır. Bu çalışmada XV. yüzyılın ilk yarısında Şeyh Zahid-i Geylanî’nin oğlunun torunu Şeyh Mahmud Geylani tarafından yazıldığı tahmin edilen Akā’id-i Evliya’-i Seb’a’nın Safevilik-Kızılbaşlık çalışmaları açısından önemi, mahiyeti, muhtevası ve son dönemde neşredilen tercümeleri üzerinde durulmuştur. Yazar, eserin Eski Azerbaycan Türkçesi nesrinin nadide bir örnek olduğu, Kızılbaş inancının geçmişi ve ideolojisi hakkında bilgi verdiğinden bahsetmiştir. Ayrıca eserin Akaid-i Evliya’-i Seb’a Zahidiyye ve Safeviyye tarikatının itikadî tüzüğü hükmünde olduğu sonucuna varmıştır.

Kitap kritikleri, okuyuculara yeni çıkan veya gözden kaçmış eserler hakkında bilgi vermek için oldukça önemlidir. Nitekim kitaplar, toplumun kültürel ve sosyal dinamiklerine etki edebilir. Kitap kritikleri, bu etkileri analiz ederek toplumda farkındalık yaratabilir ve toplumsal tartışmaları tetikleyebilir. Kitap kritikleri, son dönemde yayıncılık dünyasının önemli bir parçası haline gelmiştir. Hem okuyucular hem de yazarlar için değerli olan bu tür Alevilik-Bektaşîlik gibi spesifik alanda yazılan eserlerin tanıtılması, çalışmaların artı eksi yönünün belirtilmesinden dolayı kaynakların gözden geçirilmesi ve eserlerin dolaşımında olması için oldukça önemlidir. Bu bağlamda dergimizde Alevilik Bektaşîlik ile ilgili bir eserin kritiğine yer verilmiştir. Bu kritik dergimizin son çalışmasını oluşturmaktadır. Bağımsız araştırmacı Emrah Karataban tarafından kaleme alınan kitap kritiği Ali Yaman’ın yazdığı “Alevilik-Kızılbaşlık Tarihi” adlı eser oluşturmaktadır. Karataban yapmış olduğu kritikte eserin muhtevası hakkında detaylı bilgi vererek eserde, Alevilik ile ilgili tarih, terminoloji, inanç anlayışı, coğrafi dağılım, nüfus, güncel gelişmeler ve edebî yönlerine ilişkin temel bilgiler üzerinde durulduğuna dikkat çekmiştir. Eseri Alevilik hakkında birçok soruya cevap bulanabilecek, siyasi tartışmalara girmeden bilgi edinilebilecek, alanında yazılmış önemli bir kaynak olabileceğini ileri sürmüştür.

Editörlüğünü üstlendiğimiz SÜREK Alevilik – Bektaşîlik ve Kültür Araştırmaları Dergisi; Hacı Bektaş Veli Araştırma ve Uygulama Enstitüsü ve farklı disiplinlerden birçok araştırmacının

değerli katkıları sayesinde 2. sayısıyla bir kez daha sizlerle buluşmaktadır. Kıymetli araştırmalarını paylaşan yazarlarımıza, değerlendirmeleriyle katkı sunan hakemlerimize, değerli okuyucularımıza; bu sayının oluşmasında görev alan editör yardımcısına, yayın kurulu üyeleri ve teknik yardımcılara teşekkürlerimizi sunuyoruz. Önümüzdeki sayılarda tekrar görüşmek dileğiyle...

Baş Editör *Doç. Dr. İlgar BAHARLU*

Editör *Dr. Öğr. Üyesi Erdem AKIN*

Editör *Dr. Öğr. Üyesi Mihriban ARTAN OK*

30.06.2024 / Nevşehir

SÜREK Alevilik – Bektaşilik ve Kültür Araştırmaları Dergisi

SUREK Journal of Alevism – Bektasism and Cultural Studies, Sayı 2, 2024

E-ISSN: 3023-5529

Editor's Letter

SUREK Journal of Alevism - Bektasism and Culture Research, which is presented to the readers by Hacı Bektaş Veli Research and Application Institute in order to serve the studies on Alevi-Bektasi belief and culture scientifically, started its publication activities with the 1st issue of December 2023 in order to increase the international visibility of academic research. The 2nd issue of SUREK Journal of Alevism - Bektasism and Culture Research, which we are happy to publish, was scanned by international indexes such as "Eurasian Scientific Journal Index and Academic Resource Index ResearchBib" after the 1st issue, attracting the attention of researchers.

We have accepted it as a mission and vision to include current issues and approaches in the field of Alevism - Bektasism research in our journal and to provide opportunities for the academic studies of young researchers in the international arena. As in every issue, our journal continues its publication life with the articles of valuable researchers who will contribute to the scientific community and literature in their fields. Again, with the encouragement of our esteemed readers, we plan to continue on our way even stronger for the upcoming issues.

Our journal continues its publication life with the articles of valuable researchers who will contribute to the scientific community and literature in the field of Alevism-Bektasism and culture in the 2nd issue as in the 1st issue. Again, with the encouragement of our esteemed readers, we plan to continue on our way even stronger for the next issues. The 2nd issue of SÜREK Journal of Alevism - Bektasism and Culture Research consists of "6 research articles" and "1 book review".

The first article of this issue of our journal is " The History of the Alevis in Germany, Which Began in 1961" written by Dr. Bülent Keleş. In this article, Keleş talks about the formation of the history of Alevis in Germany, which started in 1961, when Alevis migrated to Germany with foreign labor migration. In this context, the study provides information on many issues such as the

fact that Alevis were hesitant to express their beliefs until the 1980s, that there was an institutionalization for the first time in the 1980s on the axis of religious identity, and the attempt to establish the "Association for the Promotion of Hacı Bektaş Veli Culture in and around Cologne". He also stated that the "Alevi Culture Week" in 1989 and the "Alevi Cultural Centers" established later on were organized by Alevis with political identities. In this qualitative research article, Keleş aims to shed light on the history of Alevis in Germany in the modern period by analyzing the history of Alevis in Germany in general terms, which is divided into "dede-centered" and "culture-centered". In this context, this study will shed light to researchers about Alevis living in Germany.

PhD Elif Yıldızlı's article titled "Forms and Formats of Religious Knowledge Transfer. On the Development of the Travelling Concept in the Horizon of the Multiple Translation of Alevism" is the second research article of this issue. In this article, Yıldızlı presents some conceptual thoughts on the concept of traveling knowledge, especially in the case of the multiple translation of Alevism.

Assist. Prof. Kibar Taş, the third article of this issue, "The Origin of the Spiritual Value Attached to the Eagle in Tunceli/Dersim" analyzed the value given to the eagle by Alevi communities living in Tunceli/Dersim. In this research, it was tried to prevent the loss of oral narratives of the past by writing them down by giving information about some stories that have not yet been written down, on which the spiritual value given to the eagle is based. In his study, Taş concluded that the eagle has a spiritual value as well as a material value among Alevis in the region. With this study, we have once again seen the value given to the eagle, which is accepted as the ruler of the skies even today in Tunceli.

Assist. Prof. İhsan Koluçak, the fourth article of this issue, "Traces of traditional Alevism in the film "A Noise in the Night", the representation of Alevi-Bektasi communities and belief system in Turkish cinema was examined in the movie "A Noise in the Night". In 2011, director Ersan Arsever adapted the movie "A Noise in the Night" from Ahmet Ümit's novel of the same name, and the way in which the traditional form of Alevism is handled on the silver screen is analyzed with the Foucauldian discourse analysis method. As a result of his analysis of the movie "A Noise in the Night", Koluçak concludes that the director's images of traditional Alevism in the movie contain problems.

The fifth article of this issue, written by independent researcher Cem Onar, "Keramet belief and its contribution to the continuity of religious teachings in Alevi-Bektasi communities: A case study from Tokat/Zile" analyzes how the belief in keramet is transmitted to the new generation of Alevi-Bektasi individuals in the Zile district of Tokat today. In this study, the content

and the source of the motifs of the miracles analyzed by the author were investigated. In addition, the meaning and significance of these miracles in religious and sociocultural life are emphasized in detail. In his field study, Onar concluded that the belief in miracles is still current today and has an important place in society, and that the place and influence of miracles in religious and cultural life continues.

Dr. Toğrul Atabay's "Akā'id-İ Evliyā'-İ Seb'a, One of the First Turkish Sources of the Safavid Order" is the sixth article of this issue. In this study, the importance of 'Aqā'id-i Evliya'-i Seb'a, which is estimated to have been written by Sheikh Mahmud Geylani, the grandson of Sheikh Zahid-i Geylani's son, in the first half of the XVth century, in terms of Safavidism-Kizilbash studies, its nature, content and recent translations are emphasized. The author mentioned that the work is a rare example of Old Azerbaijani Turkish prose and provides information about the history and ideology of the Kizilbash faith. He also concludes that the work Akaid-i Evliya'-i Seb'a is the theological charter of the Zahidiyya and Safaviyya sects.

Book reviews are important for informing readers about new or overlooked works. Indeed, books can influence the cultural and social dynamics of society. By analyzing these effects, book reviews can raise public awareness and trigger social debates. Book reviews have recently become an important part of the publishing world. They are valuable for both readers and authors, and are very important for the introduction of works written in a specific field such as Alevism-Bektasism, for the review of resources and the circulation of works, as they indicate the pros and cons of the works. In this context, a critique of a work on Alevism-Bektasism is included in our journal. This critique constitutes the last work of our journal. The book critique written by independent researcher Emrah Karataban constitutes the work titled "History of Alevism-Kizilbashlik" written by Ali Yaman. In his critique, Karataban gives detailed information about the content of the work and draws attention to the fact that the work focuses on basic information about the history, terminology, understanding of belief, geographical distribution, population, current developments and literary aspects of Alevism. He argued that the work can be an important source written in the field of Alevism that can answer many questions about Alevism and provide information without getting into political debates.

SUREK Journal of Alevism - Bektasism and Culture Research, which we have undertaken the editorship of, is once again meeting with you with its 2nd issue thanks to the valuable contributions of Hacı Bektaş Veli Research and Application Institute and many researchers from different disciplines. We would like to thank our authors who shared their valuable research, our referees who contributed with their evaluations, our valuable readers, the assistant editor, members

of the editorial board and technical assistants who took part in the creation of this issue. We hope to see you again in the upcoming issues.

Editor in Chief *Doç. Dr. İlgar BAHARLU*

Editor Asst. *Dr. Öğr. Üyesi Erdem AKIN*

Editor Asst. *Dr. Öğr. Üyesi Mihriban ARTAN OK*

30.06.2024 / Nevşehir

SUREK Journal of Alevism – Bektasism and Cultural Studies